

AGROBIZNES, FAN VA TEXNOLOGIYALAR

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON
JURNALI

Агробизнес, наука и технологии

Agribusiness, science and technology

№ 083688

ISSN:
3060-5245

Toshkent-2026

Platform & workflow by
OJS / PKP

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'lg'in Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (JAMK University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenė – professor, (Vilniaus Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna – i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:**08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:**

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Boltayev Abror Sayitmuradovich – i.f.d. (DSc), dotsent;

Abduvasikov Abduaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li – i.f.f.d. (PhD).

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Xudayqulov Jonibek Bozarovich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar
universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

JURNALNING ILMIYLIGI:

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 30.11.2024-yildagi
№364/5-sonli qarori bilan
08.00.00-Iqtisodiyot fanlari
bo'yicha, 08.05.2025-yildagi
№370/5-sonli qarori bilan
06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari
bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy
ilmiy natijalarini chop etish
tavsiya etilgan milliy ilmiy
nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 973 sahifa.
E'lon qilishga 2026-yil
30-sentabrda ruxsat etildi.

JURAYEVA ZILOLA TUROBOVNA

O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish sharoitida inson kapitalining raqamli iqtisodiyot rivojlanishiga ta'sirini ekonometrik baholash.....582

TURDIYEV ABDULLO SAGDULLAEVICH

O'zbekiston hududlarida qurilish materiallariga talab muhiti omillarining panel bahosi.....592

TO'RAYEVA SEVINCH SIROJIDDINOVNA

Olmalik kon-metallurgiya kombinatida investitsion loyihalarni moliyalashtirish samaradorligini oshirish mexanizmlari.....602

JOMOLOV MUZAFFAR MIRZOXITOVICH

Hududlarda investitsiyalar samaradorligini kompleks baholash uslubiyoti: Toshkent viloyati shahar va tumanlari misolida.....608

KABILOVA ZEBO BABAKULOVNA

Surxondaryo viloyatining hududiy ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti va mehnat resurslari salohiyatini tahlili.....620

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

TURDALIYEV AVAZBEK TURDALIYEVICH, YIGITALIYEV OBLOYOR DONIYORJON O'G'LI

Anor (*Punica Granatum* L) ekilgan maydonlarda tuproq biologik faolligi ko'rsatkichlarining meva hosildorligi va sifatiga ta'siri.....628

SOTIBOLDIYEVA GO'ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O'G'LI

Kolmatajlangan och tusli bo'z tuproqlarda biomikrolarning selektivligi.....634

BAUETDINOVA INABAT SATULLAEVNA, TEULIEV JAKSILIK BEGDULLAEVICH, ALLANAZAROV SULTANBEK REYPAZAROVICH

Kuzgi bug'doyni yomg'irlatib sug'orish va oziqlantirish me'yorlarining tuproq suv o'tkazuvchanligiga ta'siri.....643

OCHILDIYEV O'TKIR OLLANAZAROVICH, MUSURMONOV AZZAM TURDIYEVICH, ABDUG'ANIYEV ULUG'BEK BURXONIDDIN O'G'LI, AMINJONOV BUNYODBEK BAXRAMJON O'G'LI, TURAPOV URAL YUSUPOVICH, SAYFIEV SHERZOD BEKNAZAROVICH

Tok tuplaridagi hosil yuklamasi me'yorini belgilash va uning hosildorlikka ta'sirini ilmiy asoslash.....649

MUSAYEV MANSUR SAMANDAROVICH, RAVSHANOV MIRJALOL

Ma'danli o'g'itlar me'yorlarining bahorgi bug'doy navlari don hosildorligiga ta'siri.....655

SOTIBOLDIYEVA GO'ZALXON TOLIBJONOVNA, MIRKOMILOV ABOBAKIR DILSHODJON O'G'LI

Kolmatajlangan tuproqlarda paragenetik elementlarning geokimyoviy xususiyatlari: Ca va Sr misolida.....660

IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA

O'rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini gat asosida shakllantirish (Kogon tumani misolida).....667

XALILOVA KAMOLA ABDULXODI QIZI, TUXTAYEVA DINORA NAVRUZOVNA

O'zbekistonda qarag'ay (*Pinus* L.) seleksiyasi va unga qo'yiladigan talablar.....677

TURSUNOV SAYDULLO ZOKIRJON O'G'LI

Fosforli o'g'itlarning moyli zig'ir hosildorligi va hosil tarkibiga ta'siri.....683

JURAYEV JAVLON MIRZATILLAYEVICH

Ayrim ra'noguldoshlar oilasi vakillarining asalarilar soni ortishiga ta'sir etish ko'rsatkichlari.....689

IDIYEVA XADICHA FAXRIDINOVNA

O'rmon fondi yerlarining raqamli kadastr pasportini GIS monitoring ma'lumotlari asosida takomillashtirish (Kogon tumani misolida).....695

TADJIEV MARDONQUL, OCHILDEY NAJMIDDIN NARBAEVICH, ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA

Ingichka tolali g'o'za hosildorligining navbatlab va almashlab ekish tizimlariga bog'liqligi.....703

RAXIMOVA JAMILA SHAVKAT KIZI, BERDIBAYEVA DILFUZA BAZARBAEVNA

O'rmon tugmachaguli (*Malva Sylvestris* L.)ning botanik tasnifi, tarixi, geografik areali va bioekologiyasiga oid ilmiy tadqiqotlar tahlili.....708

TADJIEV MARDONQUL, OCHILDEY NAJMIDDIN NARBAEVICH

Almashlab ekish tizimlarning ingichka tolali g'o'zaning o'sishi, rivojlanishiga ta'siri...718

ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI

Marjumakni rivojlanish fazalarini davomiyligiga ekish muddati, me'yori va usullarining ta'siri.....723

ESHQURBONOVA NIGORA ALIYAROVNA

Sug'oriladigan taqir-o'tloqi tuproqlari sharoitida ingichka tolali g'o'za naviga Agrozim bioo'g'itini ta'sirini baholash.....731

ABDULLAYEVA MAVJUDA NURIDDINOVNA, EGAMURODOV SHAXBOZ

Kuzgi boshqoli don ekinlari yetishtirishda bioo'g'itlarning tuproq unumdorligi va hosildorlikka ta'siri bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarining tahlili.....736

RAXMONOV AKBAR TURAQUL O'G'LI

Tut ipak qurtining biologik va pilla mahsuldorlik ko'rsatkichlariga turli oziqlantirish usullarining ta'siri.....745

CHORIEVA ZARXOL QODIROVNA

Surxondaryo viloyati Sherobod tumani o'rta sho'rlangan tuproqlarining genetik-morfologik tuzilishi.....753

TURG'UNBOYEVA ZULFIZAR G'AYRATJON QIZI

Markaziy Osiyoda yaratilgan bug'doy navnamunalarining morfo-fenologik xususiyatlari va seleksion qiymatini baholash.....758

NURMATOVA DILDORAXON ERKINJON QIZI

Yeryong'oqning "Salomat" navida tup qalinligi va o'simliklar saqlanuvchanligiga ekish sxemasi, mineral o'g'it va biostimulyatorlarning ta'siri.....762

RAXMONOV AKBAR TURAQUL O'G'LI

Tut ipak qurtining biologik va mahsuldorlik ko'rsatkichlariga kompleks preparatning ta'siri.....769

MAMASAI DOV OLIMJON ELMUROD O'G'LI, UMIDOV SHAVKAT ERGASHEVICH

Sut xomashyosini yig'ish va dastlabki sovitish rejimlarining sifat ko'rsatkichlari barqarorligiga ta'siri.....776

ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, SALOHIDDINOV JAXONGIR

Qulupnay mevasini sublimatsion usulda quritishning texnologik ko'rsatkichlarini baholash.....783

YULDASHEVA GUZAL QAXXOR QIZI

Farg'ona viloyati intensiv shaftoli bog'larida fenologik fazalar bilan zararli organizmlar rivojlanishining o'zaro bog'liqligi.....789

ESHQUVVATOV JASUR

Sirdaryo viloyati sharoitida chilonjiydaning istiqbolli navlari ko'chatlarini yetishtirish texnologiyasini takomillashtirish.....794

TO'RAMATOV RUSTAM G'OPUROVICH, SHOKIROV ALISHER JO'RABOYEVICH

Qovoq navlarining takroriy muddatda yetishtirish samaradorligi.....806

JO'RAYEV SIROJIDDIN TURDIQULOVICH, ISAQOV BOBURNIRZO ULUG'BEK

O'G'LI, OLIMOVA ZULXUMORXON QAXRAMONJON QIZI, BOYLIYEV MA'RUF

G'o'zaning Gossypium Hirsutum L. mahalliy navlarida suv tanqisligiga bardoshlilikni morfofizilogik va SSR markerlar asosida kompleks baholash.....812

OSERBAEVA TAMARAXAN, KUNAKBAEV NURJAN SARSENOVICH

Qoraqalpog'iston sharoitida no'xat navlari poya balandligiga ekish muddatlari va me'yorlarining ta'siri.....818

KADIROV ABDUXALIL RO'ZMAXAMMATOVICH

Qishloq xo'jaligi yerlarining toifasini o'zgartirish jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish.....824

ABDULLAYEV ZOKIR IKROMJONOVICH, YO'LDOSHEV O'TKIR

Mahalliy sharoitda yetishtirilgan gilos mevalarini gazli muhit sharoitida saqlashning ilmiy va amaliy asoslari.....830

ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O'G'LI, TASHIMOV SULTANMUROD

CHORIYEVICH, ZARIFBAYEV JASUR SHAVKATOVICH, RAHMONOVA DILRABO

Tomchilatib sug'orishning takroriy ekilgan shirin makkajo'xori hosildorligiga ta'siri.....836

TURAYEV RUHIDDIN AMIRQULOVICH, TEMIROVA SHAXNOZA

Suv fondi yerlari monitoring yuritish usulini dasturiy ta'minotda takomillashtirish....840

KAYPNAZAROV JANDOS JUMAMBETOVICH, ORINBASAROV AJINIYAZ

ASANOVICH, PIRLANOVA BAXTIGUL SHARAPATOVNA, AYTMURATOVA NILUFAR

In Vitro usulida ekinlarni ko'paytirish va gen bankni ishga tushirish istiqbollari.....854

SHOKIROV ALISHER JO'RABOYEVICH, TO'RAMATOV RUSTAM G'OPUROVICH

Takroriy ekinda qovoq navlarining hosildorligiga oziqlanish maydoning ta'siri.....860

ARTIKOVA HAFIZA TO'YMURODOVNA, SHADIYEVA SAYYORA

Soya navlari ekilgan tajriba dalasi tuprog'ining suv o'tkazuvchanligi.....865

ABDALOVA GULISTON NURANOVNA, SHIMBERGENOVA GULZINA

Turli sug'orish tartiblarining yem-xashak ekinlarining tuproqda qoldirgan ildiz va ang'iz qoldiqlari miqdoriga ta'siri.....869

ISROILOV BAXTIYOR ABDULLAYEVICH, SOLAYEVA DINORA BAXTIYOR QIZI

Marjumakni barg shakllanishiga ekish muddati, me'yori va usullarining ta'siri.....873

ABDULAZIZOVA DILNOZA ABDULAZIZOVNA

Durdona navli mosh unidan foydalanishning bug'doy unining nonboplik xususiyatlari va non sifatiga ta'siri.....879

SHAMSIYEV AKMAL SADIRDINOVICH, ABDURAXMANOV UBAYDULLA

ZULFIQOROVICH, ESHONQULOV JAMOLIDDIN SAPORBOY O'G'LI, TO'RAMURODOV

XUSNIDDIN ASLIDDIN O'G'LI

Yeryong'oq navlarini takroriy muddatda yetishtirishning tuproq suv o'tkazuvchanligiga ta'siri.....885

UO'T: 635.621+631.543

QOVOQ NAVLARINING TAKRORIY MUDDATDA YETISHTIRISH SAMARADORLIGI

TO'RAMATOV RUSTAM G'OPUROVICH

Sabzavot, poliz ekinlari va kartoshkachilik

ilmiy-tadqiqot instituti, q.x.f.f.d

ORCID: 0009-0006-5980-8057

SHOKIROV ALISHER JO'RABOYEVICH

Toshkent davlat agrar universiteti professori, q.x.f.d.

E-mail: alishershokirov76@gmail.com

ORCID: 0009-0008-7805-6991

Annotatsiya. Qovoqni 20 kunlik ko'chatlarini 1-iyunda ekilgan variantda tovarbop hosildorlik Shirintoy navida (34,1 t/ga) o'rtacha ko'rsatkichga (24,4 t/ga) nisbatan 39,7% ga; Palov kadu 268 navida (38,2 t/ga) o'rtacha (28,9 t/ga) ko'rsatkichga nisbatan 32,2% ga, rentabellik ko'rsatkichlari: Shirintoy navida – 78,3% ga; Palov kadu 268 navida - 55,0% gacha yuqori bo'lganligi aniqlangan.

Kalit so'zlar: takroriy ekin, variant, navlar, barg eni, barg bo'yi, asosiy poya, hosildorlik, biometrik, ekish muddati, meva eti, meva soni, tovarbop, sof daromad, rentabellik.

Аннотация. Установлено, что в варианте с высадкой 20-дневной рассады тыквы 1 июня товарная урожайность у сорта Ширинтой (34,1 т/га) была на 39,7% выше по сравнению со средним показателем (24,4 т/га); у сорта Палов каду 268 (38,2 т/га) — на 32,2% выше по сравнению со средним показателем (28,9 т/га), а показатели рентабельности были выше: у сорта Ширинтой — на 78,3%; у сорта Палов каду 268 — до 55,0%. У сорта Палов каду 268 (38,2 т/га) показатели рентабельности выросли на 32,2% по сравнению со средним показателем (28,9 т/га): у сорта Ширинтой - на 78,3%.

Ключевые слова: повторная культура, вариант, сорта, листья, высота листа, основной стебель, урожайность, биометрический, срок посева, мякоть плода, количество плодов, товарный, чистый доход, рентабельность.

Abstract. It was found that in the variant where 20-day-old pumpkin seedlings were planted on June 1, the marketable yield of the Shirintoy variety (34.1 t/ha) was 39.7% higher compared to the average (24.4 t/ha), and for the Palov kadu 268 variety (38.2 t/ha) it was 32.2% higher compared to the average (28.9 t/ha). Furthermore, the profitability indicators were higher by 78.3% for the Shirintoy variety and by up to 55.0% for the Palov kadu 268 variety.

Keywords: repeated crop, variant, cultivar, leaves, leaf height, main stem, yield, biometric, sowing date, fruit flesh, fruit quantity, marketable, net income, profitability.

KIRISH

Bugungi kunda aholini sifatli va ekologik xavfsiz oziq-ovqat mahsulotlari bilan barqaror ta'minlash, sug'oriladigan yerlardan samarali foydalanish hamda qishloq xo'jaligi ekinlarining hosildorligini oshirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, bir yilda bir maydondan ikki marotaba hosil olish imkonini beruvchi takroriy ekinlarni yetishtirish texnologiyasini takomillashtirish qishloq xo'jaligida yer va suv resurslaridan samarali foydalanishning muhim yo'nalishlaridan biridir.

Qovoq (*Cucurbita L.*) poliz ekinlari orasida oziqaviy va xo'jalik jihatdan muhim ekinlardan biri bo'lib, uning mevalari tarkibida uglevodlar, vitaminlar, mineral moddalar, karotinoidlar va boshqa biologik faol birikmalar mavjud. Qovoq mevalaridan oziq-ovqat sanoatida, qayta ishlashda hamda chorvachilikda keng foydalaniladi. Shu sababli qovoq yetishtirish hajmini oshirish va uning hosildorligini barqarorlashtirish dolzarb masalalardan hisoblanadi. O'zbekistonning tuproq-iqlim sharoitlari, xususan, Toshkent viloyatida vegetatsiya davrining nisbatan uzoq davom etishi qovoqni asosiy ekindan keyin takroriy ekin sifatida yetishtirish imkonini beradi. Biroq takroriy ekinda qovoqdan yuqori va sifatli hosil olish ko'p jihatdan ekish muddatining to'g'ri tanlanishiga bog'liq. Ekish muddatining kechiktirilishi o'simliklarning vegetatsiya davrining qisqarishiga, harorat sharoitlarining o'zgarishiga va hosilning shakllanish jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Aksincha, maqbul muddatda ekilgan o'simliklar dastlabki rivojlanish bosqichlaridan boshlab qulay harorat va namlik sharoitlaridan samarali foydalanib, vegetativ massa hamda generativ organlarning yaxshi shakllanishini ta'minlaydi. Shu nuqtai nazardan, takroriy ekinda qovoq yetishtirishda turli ekish muddatlarining o'simliklarning o'sishi, rivojlanishi, vegetatsiya davri, hosilning shakllanishi va mahsuldorligiga ta'sirini o'rganish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Ayniqsa, mahalliy tuproq-iqlim sharoitlariga mos eng maqbul ekish muddatlarini aniqlash qovoqdan yuqori va sifatli hosil olish, takroriy ekin maydonlaridan samarali foydalanish hamda yetishtirish texnologiyasini takomillashtirish imkonini beradi. Shundan kelib chiqib, ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi Toshkent viloyati sharoitida takroriy ekinda qovoq yetishtirish uchun maqbul ekish muddatlarini aniqlash hamda ushbu muddatlarning o'simliklarning o'sishi, rivojlanishi va hosildorligiga ta'sirini ilmiy jihatdan asoslashdan iborat.

TADQIQOT USLUBLARI

Dala tajribalarda qovoqning "Shirintoy" va "Palov kadu 268" navlarini 20 kunlik ko'chatlar quyidagi ekish muddatlari bo'yicha amalga oshiriladi: 1-iyun, 10-iyun, 20-iyun va 30-iyun. Tadqiqotlar 4 ta qaytariqli, 2 qatorli, egatlar uzunligi 23 m, hisobli maydon 80 m² va ekish sxemasi (280+70)/2×70 sm hisoblanib, har bir namunada 30 dona o'simliklarda olib borildi.

Dala tajribalarida quyidagi fenologik kuzatishlar, biometrik va boshqa ko'rsatkichlar bo'yicha hisob-kitoblar «Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilikda tajribalar o'tkazish metodikasi» (Azimov B.J., Azimov B.B., 2002), «Методика полевого опыта в овощеводстве и бахчеводстве» (Belik V.F., 1992), «Методика полевого опыта в овощеводстве». (S.S.Litvinov., 2011.) va «Методические указания ВИР по изучению и поддержанию мировой коллекции тыквенных культур (qovoq)» (1977) uslubiy qo'llanmalari asosida olib borildi. Tadqiqot natijalarining statistik tahlili «Excel 2010» va «Statistica 7.0 for Windows» kompyuter dasturida, 0,95% ishonchlilik oralig'i bilan «Методика полевого опыта» (Dospexov B.A., 1985) dispersion usuli bo'yicha hisoblandi.

TADQIQOT NATIJALARI

Shirintoy navini mevalarni 10% va 75% biologik pishishi 1-iyun ekish muddatida – 115...133 kun, 10-iyun muddatida – 116...138 kun, 20-iyun muddatida – 118...141 kunni tashkil qildi. Eng kech 30-iyun muddatida ekilgan variantda mevalarni 10% biologik pishishi 125 kunda, mevalari yoppasiga pishishga ulguradi. Palov kadu 268 navida mevalarni 10% va 75% pishishi uchun: 1-iyun ekish muddatida – 100...118 kun, 10-iyun muddatida – 104...121 kun, 20-iyun muddatida – 107...124 kun, 30-iyun muddatida – 110...127 kunni tashkil qildi.

Asosiy poyasi uzunligi Shirintoy navida variantlarning o'rtacha ko'rsatkichi 334,2 sm.ni tashkil etdi. Asosiy poya uzunligi o'rtacha ko'rsatkichga (334,2 sm) nisbatan: 1-iyun ekish muddatida (385,8 sm) – 15,4% ga, 10-iyunda (353,2 sm) – 5,7% ga uzun bo'lsa, 20-iyun ekish muddatiga (314,0 sm) – 6,1% ga, 30-iyunda (283,8 sm) – 15,1% ga kalta bo'lgan. Palov kadu 268 navida asosiy poyasi uzunligi variantlar bo'yicha o'rtacha ko'rsatkich 376,5 sm.ni tashkil etdi. O'rtacha ko'rsatkichga nisbatan 1-iyun ekish muddatida (437,9 sm) – 16,3% ga, 10-iyunda (419,8 sm) – 11,5% ga uzun bo'lgan bo'lsa, 20-iyun ekish muddatiga (334,6 sm) – 11,1% ga, 30-iyunda ekilgan variantda (313,6 sm) – 16,7% gacha kalta bo'lganligi aniqlandi.

Takroriy ekinda turli ekish muddatlarida qovoqning Shirintoy va Palov kadu 268 navlarida eng ko'p yon shoxlari sonini 1-iyun ekish muddatida (mos ravishda) – 5,0 va 4,4 dona shakllangan bo'lsa, eng kam ko'rsatkich 30-iyun ekish muddatida (mos ravishda: 3,7 va 3,0 dona) qayd etildi.

1-jadval

Takroriy ekinda turli ekish muddatlarida qovoq navlarining asosiy poyasi, yon shoxlari va bir tupdagi barg soni (2020-2022 yy.)

Ekish muddatlari	Asosiy poya uzunligi,		Yon shoxlari soni		Bir tupdagi barg soni	
	sm	o'rtachaga nisbatan, %	dona	o'rtachaga nisbatan, %	dona	o'rtachaga nisbatan, %
Shirintoy navi						
O'rtacha	334,2	100,0	4,4	100,0	318,8	100,0
1-iyun	385,8	115,4	5,0	113,6	356,6	111,9
10-iyun	353,2	105,7	4,5	102,3	339,7	106,6
20-iyun	314,0	93,9	4,1	93,2	307,4	96,4
30-iyun	283,8	84,9	3,7	84,1	271,4	85,1
Palov kadu 268 navi						
O'rtacha	376,5	100,0	3,6	100,0	257,5	100,0
1-iyun	437,9	116,3	4,4	122,2	311,7	121,0
10-iyun	419,8	111,5	4,0	111,1	287,6	111,7
20-iyun	334,6	88,9	3,3	91,7	224,7	87,3
30-iyun	313,6	83,3	3,0	83,3	205,9	80,0

Bir tupdagi barg soni Shirintoy navida barcha muddatlar o'rtacha ko'rsatkichi 318,8 donani tashkil qildi. O'rtacha ko'rsatkichga nisbatan 30-iyunda (271,4 dona) ekilgan variantda - 14,9% ga, 20-iyun (307,4 dona) ekish muddatida - 3,6% ga kam bo'ldi. 10-iyunda (339,7 dona) ekilgan variantda - 6,6% ga, 1-iyun

ekish muddatida (356,6 dona) - 11,9% gacha ko'p boldi. Palov kadu 268 navida ekish muddatlari bo'yicha bir tup o'simlikdagi barglar soni o'rtacha ko'rsatkichi 257,5 donani tashkil etgan bo'lsa, o'rtacha ko'rsatkichga nisbatan 20-iyun (224,7 dona) ekish muddatida 12,7% ga, 30-iyunda (205,9 dona) ekilgan variantda – 20,0% gacha kam bo'ldi. 10-iyunda (287,6 dona) ekilgan variantda 11,7% ga, 1-iyun (311,7 dona) ekish muddatida – 21,0% gacha ko'p bo'lganligi aniqlandi.

Shirintoy navida bir tup o'simlik mahsuldorligi barcha ekish muddatlari o'rtacha ko'rsatkichi 3,6 kg.ni tashkil etdi. O'rtacha ko'rsatkichga nisbatan 1-iyun ekish muddatida (4,6 kg) – 27,8% ga, 10-iyun ekish muddatida (3,8 kg) – 5,6% ga yuqori, aksincha, 20-iyun ekish muddatida (3,2 kg) 11,1% ga past bo'lgan bo'lsa, 30-iyunda ekilgan variantda (2,7 kg) – 25,0% gacha past bo'ldi. Palov kadu 268 navi mahsuldorligi barcha ekish muddatlari o'rtacha 4,2 kg.ni tashkil etdi. O'rtacha ko'rsatkichga nisbatan: 1-iyun ekish muddatida (5,2 kg) – 23,8% ga, 10-iyunda (4,6 kg) – 9,5% ga yuqori, aksincha, 20-iyun ekish muddatiga (3,8 kg) – 9,5% ga, 30-iyunda (3,0 kg) ekilgan variantda – 28,6% gacha pasayib bordi. (2-jadval).

2-jadval

Takroriy ekinda turli ekish muddatlarida ekilgan qovoq navlarining meva o'lchamlari (2020-2022 y.y.)

Ekish muddatlari	Meva					
	uzunligi, sm	eni, sm	etining qalinligi, sm	1 tupdagi soni, dona	bir dona meva vazni, kg	o'rtachaga nisbatan, %
Shirintoy navi						
O'rtacha	26,7	15,0	2,2	2,1	1,7	100,0
1-iyun	31,4	16,7	2,5	2,4	1,9	111,8
10-iyun	29,6	15,6	2,3	2,2	1,7	100,0
20-iyun	23,7	14,5	2,1	2,0	1,6	94,1
30-iyun	21,9	13,3	1,9	1,9	1,4	82,4
Palov kadu 268 navi						
O'rtacha	34,5	19,9	3,2	1,6	2,6	100,0
1-iyun	40,9	22,6	3,5	1,8	2,9	111,5
10-iyun	36,4	21,2	3,4	1,7	2,7	103,8
20-iyun	33,5	19,1	3,2	1,5	2,5	96,2
30-iyun	27,3	16,8	2,6	1,3	2,3	88,5

Qovoqning Shirintoy navini umumiy hosildorligi barcha ekish muddatlari o'rtacha ko'rsatkichi 29,3 t/ga.ni tashkil etdi. O'rtacha ko'rsatkichga nisbatan: 1-iyun ekish muddatida (37,8 t/ga) – 29,0% ga, 10-iyunda (31,3 t/ga) – 6,8% ga yuqori, aksincha, 20-iyun ekish muddatiga (25,8 t/ga) – 12,0% ga va 30-iyunda ekilgan variantda (22,3 t/ga) – 23,9% gacha past bo'lgan. Palov kadu 268 navini umumiy hosildorligi barcha variantlar o'rtacha ko'rsatkichi 33,8 t/ga.ni tashkil qildi. O'rtacha ko'rsatkichga nisbatan: 1-iyun ekish muddatida (42,7 t/ga) – 26,3% ga, 10-iyunda (37,5 t/ga) – 10,9% ga yuqori bo'lgan bo'lsa, aksincha, 20-iyun ekish muddatida (30,7 t/ga) – 9,2% ga va 30-iyunda eng kech ekilgan

varianda (24,4 t/ga) – 27,8% gacha pasayib borganligi kuzatildi.

Shirintoy navida tovarbop hosildorligi, barcha muddatlar o'rtacha ko'rsatkichi 24,4 t/ga.ni tashkil etdi. O'rtacha ko'rsatkichga nisbatan: eng erta ekilgan 1-iyun ekish muddatida (34,1 t/ga) – 39,7% ga, 10-iyunda ekilganda (27,4 t/ga) – 12,3% ga yuqori bo'lsa, 20-iyun ekish muddatida (22,1 t/ga) – 9,4% ga va 30-iyunda ekilgan variantda (13,9 t/ga) – 43,0% gacha kamayib bordi.

Palov kadu 268 navida tovarbop hosili barcha variantlar o'rtacha ko'rsatkichi 28,9 t/ga.ni tashkil qildi. O'rtacha ko'rsatkichga nisbatan 1-iyun ekish muddatida (38,2 t/ga) – 32,2% ga, 10-iyunda ekilgan variantda (33,0 t/ga) – 14,2% ga yuqori bo'ldi. 20-iyun ekish muddatida (26,3 t/ga) – 9,0% ga va eng kech 30-iyunda ekilganda (18,2 t/ga) – 37,1% gacha pasayib borganligi aniqlandi (3-jadval).

3-jadval

Takroriy ekinda turli ekish muddatlarida ekilgan qovoq navlarining tovarbop hosildorligi, (2020-2022 yy).

Ekish muddatlari	Tovarbop hosildorligi, t/ga				
	2020-yil	2021-yil	2022-yil	o'rtacha	O'rtachaga nisbatan, %
Shirintoy navi					
O'rtacha	24,0	27,5	21,7	24,4	100,0
1-iyun	33,9±0,50	36,5±0,54	31,8±0,47	34,1±0,38	139,7
10-iyun	27,1±0,40	31,5±0,46	23,6±0,30	27,4±0,28	112,3
20-iyun	20,8±0,31	26,5±0,39	19,1±0,30	22,1±0,26	90,6
30-iyun	14,2±0,29	15,4±0,23	12,2±0,22	13,9±0,16	57,0
Palov kadu 268 navi					
O'rtacha	28,6	31,8	26,4	28,9	100,0
1-iyun	38,2±0,56	41,8±0,62	34,5±0,51	38,2±0,43	132,2
10-iyun	33,4±0,49	35,7±0,53	29,8±0,38	33,0±0,33	114,2
20-iyun	24,1±0,35	29,3±0,43	25,6±0,41	26,3±0,31	91,0
30-iyun	18,6±0,38	20,3±0,30	15,7±0,29	18,2±0,21	62,9

Shirintoy va Palov kadu 268 navlari kochatlariarini iyun oyining birinchi dekadasida boshida (1-iyun) ekilganda umumiy hosildorlikdagi tovarbop hosili ulishi eng yuqori ko'rsatkich: Shirintoy navida – 90,2% ni tashkil qildi, Palov kadu 268 navida - 89,4% ni tashkil qilib barcha variatlarga nisbatan 5,0 – 14,0% gacha yuqori bo'lgan. Eng past ko'rsatkich eng kech 30-iyunda ekilgan variantda kuzatilib: Shirintoy navida - 62,9% va Palov kadu 268 navida - 74,5% ni tashkil qildi.

Shirintoy navini turli muddatlarda ekib yetishtirilganda 1 tonna mahsulot tannarhi 699,3 – 1643,1 ming so'm oralig'da tebrandi. Gektaridan olingan sof foyda barcha variantlarga nisbatan eng yuqori 1-iyunda ekilgan variantda (44353,2 ming so'm). Rentabelligi barcha variantlar o'rtacha ko'rsatkichi 107,7% ni tashkil etdi. O'rtacha ko'rsatkichga nisbatan 1-iyunda ekilgan variantda – 78,3% gacha yuqori bo'lgan.

Palov kadu 268 navida 1 tonna mahsulot tannarhi barcha ekish muddatlari bo'yicha 629,6 – 1266,7 ming so'mgacha o'zgardi. Gektaridan olingan sof foyda eng ko'p 1-iyun ekish (33248,7 ming so'm) muddatida olingan bo'lsa, eng kam

30-iyunda (4246,5 ming so'm) ekilgan variantda qayd etildi. Rrentabellik ko'rsatkichlari barcha variantlar bo'yicha o'rtacha – 83,2% ni tashkil etdi, 1-iyunda ekilgan variantda – 55,0% gacha yuqori bo'lganligi aniqlandi.

XULOSA

Shirintoy navini 1-iyunda ekilgan variantda bir tup o'simlik (4,6 kg) mahsuldorligi barcha variantlar o'rtacha (3,6 kg) ko'rsatkichiga nisbatan 27,8% ga; Palov kadu 268 navida: 1-iyun ekilgan (5,2 kg) variantda o'rtacha (4,2 kg) ko'rsatkichdan 23,8% ga yuqori; tovarbop hosil Shirintoy navida: 1-iyunda (34,1 t/ga) o'rtacha ko'rsatkichga (24,4 t/ga) nisbatan 39,7% ga; Palov kadu 268 navida 1-iyun (38,2 t/ga) o'rtacha (28,9 t/ga) ko'rsatkichdan 32,2% ga yuqori bo'lgan va rentabellik ko'rsatkichi Shirintoy navida 1-iyunda ekilgan variantda (186,0%) o'rtacha (107,7%) ko'rsatkichga nisbatan - 78,3% ga, Palov kadu 268 navida o'rtacha (83,2%) ko'rsatkichga nisbatan 1-iyunda (138,2%) ekilgan variantda – 55,0% gacha yuqori bo'lgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Kulakova M.N. O'zbekistonda qovoqcha, patisson va qovoq yetishtirish. O'zSSR "Fan" nashriyoti, 1981. – 56 b.
2. Артюгина З.Д. Тиква, кабачки, цукини // Овощные культуры. (состав. Буренин В.И.) – Л.: Лениздат, 1980. – С. 116-124.
3. Ашерев И.М. Тикви Узбекистана. – Т.: Фан, 1979. – 64 с.
4. Azimov B.J., Azimov B.B. Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilikda tajribalar o'tkazish metodikasi. – Toshkent, 2002. – B. 121-152
5. Балашев Н.Н. Бахчеводство. – Т.: Ўқитувчи, 1976. – 148 с.
6. Stapleton S.C, Wien H.C, Morse R.A. Dala sharoitida qovoq navlarining gullashi va meva to'plami // HortScience, 2000, vol. 35, N 6. - S. 1074-1077.
7. Белик В.Ф. Методика опытного дела в овощеводстве и бахчеводстве. – М: Агропромиздат, 1992. – С. 133-135, 226.
8. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. – М.: Колос, 1985. – С. 207-223, 268-297.
9. Литвинов С.С. Методика полевого опыта в овощеводстве. М., ВНИИО, 2011. – С. 340.
10. Методические указания ВИР по изучению и поддержанию мировой коллекции тыквенных культур (цукини). – Москва, 1977. – С. 11-15, 59-62.

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun

Musahhih: Boltayev Nurali

Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru

Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjournal

Telefon raqami: +998939018320, +998934393000

Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan C-5669225 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №083688

Manzilimiz: Toshkent viloyati, Qibray tumani,
Universitet ko'chasi, 2-uy